Εμπόριο ελπίδας με τα βλαστοκύτταρα (Γιώτα Μυρτσιώτη)

Categories : ΥΓΕΙΑ - ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Date : 25 Μαΐου, 2009

Τη στιγμή που είκοσι ιδιωτικές εταιρείες φύλαξης πλακούντα ζητούν έως και 3.000 ευρώ η δημόσια τράπεζα το κάνει δωρεάν

Απέναντι σε μια δύσκολη απόφαση βρίσκονται τα ζευγάρια που περιμένουν παιδί, προσπαθώντας να καταλάβουν τα «ψιλά γράμματα» από δεκάδες διαφημιστικά φυλλάδια που κατακλύζουν τις αίθουσες αναμονής γυναικολογικών ιατρείων. Και δεν έχουν άδικο. Είκοσι εταιρείες φύλαξης βλαστοκυττάρων ιδιωτικού χαρακτήρα ελληνικές και ξένες ξεφύτρωσαν την τελευταία πενταετία στην Ελλάδα, διεκδικώντας μερίδιο από την «αγορά» Ομφαλοπλακουντιακού Αίματος (περί τις 90.000 είναι οι γεννήσεις κάθε χρόνο στη χώρα μας).

Οι περισσότεροι καταβάλλουν έως και 3.000 ευρώ έχοντας πειστεί ότι ο πλακούντας του νεογέννητου παιδιού τους που μέχρι χθες θεωρούνταν «βιολογικό απόβλητο» αποτελεί «πηγή ζωής για περισσότερες από 70 ασθένειες».

Ελάχιστοι όμως γνωρίζουν ότι η Ελληνική Τράπεζα Ομφαλοπλακουντιακού Αίματος (ΟΠ.Α.) που λειτουργεί εδώ και μία πενταετία στο Ιδρυμα Ιατρικών και Βιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών παρέχει την ίδια δυνατότητα εντελώς δωρεάν και μάλιστα προς όφελος όλων, αφού είναι συνδεδεμένη με την παγκόσμια «δεξαμενή».

Αλτρουισμός

Τη σπουδαιότητα των «Δημόσιων» Τραπεζών φύλαξης ομφαλικών αιμοποιητικών μοσχευμάτων σε σχέση με τις «ιδιωτικές» υπεραμύνεται μιλώντας στην «Κ» ο πρόεδρος της Αιματολογικής Εταιρείας, διευθυντής Μονάδας Μεταμόσχευσης του Νοσοκομείου Παίδων «Αγία Σοφία» κ. Στέλιος Γραφάκος.

Οι δημόσιες τράπεζες, όπως υποστηρίζει, «προσφέρουν αλτρουιστική υπηρεσία παρέχοντας ΟΠ.Α. σε ασθενείς που έχουν απόλυτη ανάγκη να υποβληθούν σε

Μεταμόσχευση Αιμοποιητικών Κυττάρων (ΜΑΚ). Το μόσχευμα είναι άμεσα διαθέσιμο σε κάθε ασθενή και σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου».

Οι ιδιωτικές τράπεζες από την άλλη πλευρά «πωλούν υπηρεσίες υποσχόμενες θεραπείες για «φανταστικά» νοσήματα, κι αυτό γιατί με τα σημερινά δεδομένα, φύλαξη για προσωπική χρήση (για αυτομεταμόσχευση) δεν τεκμηριώνεται επιστημονικά και δεν ενδείκνυται», υποστηρίζει.

Η αυτόλογη μεταμόσχευση, όπως εξηγεί ο ίδιος στην «Κ», δεν είναι κατάλληλη να θεραπεύσει αιματολογικά νοσήματα που χρειάζονται μεταμόσχευση. Οι δικοί μας ιστοί δεν μπορούν να καταπολεμήσουν π.χ. τη λευχαιμία, αλλά αυτό μπορεί να γίνει με κύτταρα από έναν ξένο συμβατό δότη, είτε από το οικογενειακό περιβάλλον είτε από διεθνείς τράπεζες εθελοντών δοτών.

Παραπληροφόρηση

Παράλληλα το κόστος φύλαξης σε ιδιωτικές τράπεζες είναι υψηλό, κάποιες μάλιστα «παραπληροφορούν τους γονείς με διαφημιστική προώθηση των υπηρεσιών που προσφέρουν, πείθοντας για τη βιολογική τους ασφάλεια». Αποτέλεσμα είναι η επέκταση ιδιωτικών τραπεζών φύλαξης ομφαλικών αιμοποιητικών μοσχευμάτων (ή αλλιώς βλαστοκυττάρων, όπως κακώς έχει επικρατήσει να λέγονται) να αναστέλλει τη δημιουργία των δημόσιων κοινωφελών τραπεζών και στερεί μοσχεύματα από ασθενείς, πολύτιμα για την επιβίωσή τους.

Πρόσφατη μελέτη της Ελληνικής Αιματολογικής Εταιρείας που διενήργησε το τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών της Πολυτεχνικής Σχολής, έδειξε ότι με 10.000 μονάδες Ομφαλοπλακουντιακού Αίματος (ΟΠ.Α.) -οι οποίες συλλέγονται σε χρονικό διάστημα περίπου οκτώ ετών- μπορεί να καλυφθεί το 90% των ασθενών που χρειάζονται μεταμόσχευση.

Το σενάριο αυτό είναι εφικτό, αρκεί να προχωρήσει η δημιουργία δεύτερης Δημόσιας Τράπεζας ΟΠ.Α. και στη Βόρεια Ελλάδα.

Περί τους 20.000 εθελοντές δότες μυελού των οστών αριθμεί αυτή τη στιγμή η χώρα μας «μικρός αριθμός σε σχέση με τα διεθνή δεδομένα, όταν π.χ. η Κύπρος με πληθυσμό 700.000 κατοίκων έχει 105.000 εθελοντές, η πιο πλούσια δεξαμενή εθελοντών δοτών» τονίζει στην «Κ» ο κ. Γραφάκος.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα σχεδόν το σύνολο των μη συγγενικών Μεταμοσχεύσεων Αιμοποιητικών Κυττάρων (ΜΑΚ) που πραγματοποιούνται στην Ελλάδα να γίνονται με δότες που προέρχονται από ξένες χώρες. Περίπου 750 αποθηκευμένοι ασκοί κρυοσυντηρημένου ΟΠ.Α. βρίσκονταν στην Τράπεζα Ομφάλιου Αίματος του

Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών, όταν στην Ευρώπη όπου λειτουργούν τουλάχιστον 40 δημόσιες τράπεζες βρίσκονται αποθηκευμένες περί τις 350.000 μονάδες.

Προέχον ζήτημα στο θέμα φύλαξης των κυττάρων είναι η ποιότητα, πόσα κύτταρα δηλαδή είναι ικανά να χρησιμοποιηθούν μετά την επεξεργασία. «Η δημόσια τράπεζα φυλάσσει καθαρά μοσχεύματα» διευκρινίζει στην «Κ» η κ. Αικατερίνη Σταυροπούλου-Γκιόκα, υπεύθυνη της ελληνικής τράπεζας του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών που είναι μέλος του Οργανισμού Διαπίστευσης FACT (Foundation for the Accreditation of Cellular Therapy) – NETCORD.

Η λειτουργία της εξηγεί, ξεκίνησε το 2003 και από τις αρχές του 2005 καταψύχει μονάδες ΟΠ.Α. Πριν από ένα εξάμηνο καρκινοβατούσε. Το απόθεμα ήταν ελάχιστο καθώς η πλειονότητα των γυναικών γεννούσε σε ιδιωτικά μαιευτήρια που είναι η βασική πηγή των μονάδων ΟΠ.Α. Αλλάζοντας το καθεστώς, η μοναδική τράπεζα δημόσιου χαρακτήρα δεν χρειάζεται πλέον να κάνει συμβόλαιο με το μαιευτήριο αλλά με τον γονέα. Ετσι μέσα σε έξι μήνες τα δεδομένα άλλαξαν, και οι δότες τριπλασιάστηκαν κι αυτή τη στιγμή η ελληνική δημόσια τράπεζα διαθέτει 1.200 μονάδες με τις οποίες «τροφοδοτεί» την παγκόσμια δεξαμενή.

Ο Ανρί, τα φυλλάδια και το δίλημμα

«Κάντε ένα δώρο στο παιδί σας. Κι ας μη χρειαστεί!» ήταν η συμβουλή του γιατρού στον Κώστα και τη Σούλα Γ. όταν περίμεναν το πρώτο τους παιδί. Ο (μελλοντικός) πατέρας είχε ήδη ενημερωθεί για τη φύλαξη βλαστικών κυττάρων από δημοσιεύματα εφημερίδων. Ομως περισσότερο είχε επηρεαστεί από μια συνέντευξη του ποδοσφαιριστή Τιερί Ανρί, ο οποίος μιλούσε για την απόφαση και την εμπειρία του να «καταθέσει» για φύλαξη τα βλαστοκύτταρα των παιδιών του.

Το ζευγάρι από τη Θεσσαλονίκη άρχισε να αναζητεί την τράπεζα ομφαλοπλακουντιακού αίματος που θα εμπιστευόταν τη φύλαξη των βλαστικών κυττάρων από τον πλακούντα του νεογέννητου παιδιού. Το φθινόπωρο του 2006, στις αίθουσες αναμονής των ιατρείων υπήρχαν διαφημιστικά φυλλάδια μιας μόνο ελληνικής εταιρείας και πολλών ξένων, λέει στην «Κ» ο Κώστας.

Μπροστά στο δίλημμα της επιλογής, το ζευγάρι άρχισε να συγκεντρώνει πληροφορίες για όλες τις ιδιωτικές τράπεζες φύλαξης, αλλά άκρη δεν μπορούσε να βγάλει. Ολες περίπου τα ίδια «διαφήμιζαν»: άριστη επεξεργασία, ασφαλής έλεγχος και εξασφαλισμένη αποθήκευση! Ρώτησε τον γιατρό αλλά εκείνος δεν πήρε θέση. «Οποια κι αν προτιμήσεις, το ίδιο είναι» ήταν η απάντησή του. Αποφάσισε τελικά να εμπιστευτεί τα βλαστοκύτταρα του παιδιού του σε ξένη τράπεζα. Επέλεξε μια βελγική, τυχαία.

Στο πρώτο του παιδί το κόστος ήταν 1.500 ευρώ και η διαδικασία απλή. Λίγες μέρες πριν από τον τοκετό μ' ένα τηλεφώνημα η τράπεζα φύλαξης έστειλε με «κούριερ» τη συσκευή μεσα στην οποία θα συνέλεγαν το ομφαλοπλακουντιακό αίμα. Ακολούθησαν εργαστηριακές εξετάσεις του δείγματος και το ζευγάρι ένα μήνα αργότερα έλαβε το πιστοποιητικό με τον κωδικό και το όνομα του παιδιού, μέσω του οποίου οι γονείς μπορούν να χρησιμοποιήσουν, οποτεδήποτε χρειαστεί, τα βλαστοκύτταρα του γιου τους.

Δύο χρόνια αργότερα και συγκεκριμένα το περασμένο φθινόπωρο, στο δεύτερο παιδί του ζευγαριού, το ποσό της διά βίου φύλαξης βλαστικών κυττάρων ανήλθε στα 2.000 ευρώ.

Σε ιδιωτικές τράπεζες 70.000 μοσχεύματα

Πρώτη χώρα σε αριθμό ιδιωτικών τραπεζών Ομφαλοπλακουντιακού Αίματος αναλογικά με τον πληθυσμό της είναι η Ελλάδα, ενώ σε κάποιες χώρες (Γαλλία, Ιταλία κ.ά.) η λειτουργία τους έχει διά νόμου απαγορευθεί και στην Ισπανία το μοντέλο που επιτρέπεται είναι μόνο το «υβριδικό» (ιδιωτικό και δημόσιο).

Πέντε ιδιωτικές εταιρείες δραστηριοποιούνται στην Αθήνα και τέσσερις στη Θεσσαλονίκη, ενώ αντίστοιχος αριθμός ξένων εταιρειών (αγγλικές, βελγικές, αμερικανικές, κυπριακές) διεκδικεί μερίδιο της εμπιστοσύνης των Ελλήνων γονέων για τη φύλαξη βλαστοκυττάρων των παιδιών τους. Υπολογίζεται ότι περίπου 70.000 μοσχεύματα για οικογενειακή χρήση συγκεντρώνουν συνολικά οι ιδιωτικές «εταιρείες βλαστοκυττάρων», ορισμένες διαφημίζουν ότι συνεργάζονται με νοσοκομεία, ωστόσο το τοπίο παραμένει θολό για την αξιοπιστία των υπηρεσιών που παρέχουν. «Οι περισσότερες ιδιωτικές τράπεζες δεν έχουν μπει στη διαδικασία διαπίστευσης από τον FACT (Foundation for the Accreditation of Cellular Therapy), το παγκόσμιο δίκτυο δημόσιων τραπεζών που εδρεύει στην Ολλανδία», λέει στην «Κ» γιατρός ιδιωτικής τράπεζας στη Θεσσαλονίκη. Ορισμένες από τις τράπεζες, όπως εξηγεί, «διατηρούν το ομφαλοπλακουντιακό αίμα σε κρυοασκούς όπως απαιτεί το FACT, ενώ οι περισσότερες σε κρυοφυαλίδια. Μέχρι στιγμής καμιά από τις ελληνικές ιδιωτικές τράπεζες δεν έχει εξασφαλίσει την πιστοποίηση του διεθνούς οργανισμού, ωστόσο, ελλείψει εθνικού θεσμικού πλαισίου, ουδείς τους στερεί το δικαίωμα να συγκεντρώνουν το πολύτιμο μόσχευμα που προσφέρεται έναντι αμοιβής από τους γονείς του νεογέννητου «δότη».

«Κάθε γονέας πρέπει να κάνει φύλαξη ομφαλοπλακουντιακού αίματος, είτε σε ιδιωτική είτε σε δημόσια τράπεζα, γιατί θεωρώ ότι αυτό το πολύτιμο προϊόν δεν πρέπει να χάνεται», επισημαίνει ο γιατρός της ιδιωτικής τράπεζας στη Θεσσαλονίκη. «Τα κριτήρια για την επιλογή δημόσιας ή ιδιωτικής είναι καθαρά προσωπική υπόθεση καθενός. Ορισμένοι επιθυμούν να βοηθήσουν το κοινωνικό σύνολο, κάποιοι ελπίζουν

ότι μπορούν να συμμετάσχουν στο ενδεχόμενο μιας επιστημονικής εξέλιξης, ενώ άλλοι θέλουν να έχουν μία οικογενειακή παρακαταθήκη – μια ασφάλεια ζωής. Γιατί το ΟΠ.Α. σε ιδιωτική τράπεζα δεν προορίζεται μόνο για τον δότη αλλά και για άλλα μέλη της οικογένειάς του. Ταυτόχρονα κανείς δεν τους στερεί το δικαίωμα μιας δωρεάς σε οποιονδήποτε λήπτη συμβατό με το φυλαχθέν δείγμα».

Η απουσία θεσμικού και νομικού πλαισίου ευνοεί το κέρδος

Διαθέτει την τεχνογνωσία και το επιστημονικό υπόβαθρο για τη διαχείριση μοσχευμάτων, μυελού των οστών, περιφερικού αίματος και ομφαλοπλακουντιακού αίματος. Μάλιστα για τα ομφαλοπλακουντιακά μοσχεύματα απέκτησε τον απαραίτητο εξοπλισμό χάρη σε δωρεά Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης. Ωστόσο, τέσσερις μήνες μετά την παραλαβή και εγκατάσταση του τεχνικού εξοπλισμού, η νοσοκομειακή δημόσια Τράπεζα Βλαστοκυττάρων από Ομφαλοπλακουντιακό Αίμα (ΟΠ.Α.) στη βορεια Ελλάδα, αδυνατεί να δεχθεί μοσχεύματα. Το πρόβλημα είναι η έλλειψη του θεσμικού και νομικού πλαισίου, που σύμφωνα με τους αρμόδιους, παραμένει στα συρτάρια του υπουργείου Υγείας. Χωρίς το νομικό πλαίσιο δεν μπορεί να εκδοθεί σχετική άδεια λειτουργίας.

Το Κέντρο Μεταμόσχευσης Αιμοποιητικών Κυττάρων του νοσοκομείου «Παπανικολάου» –στο πλαίσιο του οποίου ιδρύθηκε η δημόσια Τράπεζα Βλαστοκυττάρων ΟΠΑ– διαθέτει ήδη από το 1985 άδεια λειτουργίας για τη συλλογή, επεξεργασία και ψύξη, καθώς και για τη μεταμόσχευση μυελού των οστών και περιφερικού αίματος από τον Εθνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων και είναι πιστοποιημένο από την Ευρωπαϊκή Εταιρεία Μεταμοσχεύσεων Μυελού των Οστών, εξηγεί στην «Κ» ο διευθυντής της Αιματολογικής Κλινικής και του Κέντρου Μεταμόσχευσης, κ. Αχ. Αναγνωστόπουλος. Παράλληλα, σε συνεργασία με τέσσερα μεταμοσχευτικά κέντρα της χώρας, βρίσκεται στη διαδικασία απόκτησης πιστοποίησης από τους διεθνείς οργανισμούς FACT και JACIE. «Για ποιο λόγο χρειάζεται νέα άδεια, τη στιγμή που λειτουργούν απρόσκοπτα οι ιδιωτικές τράπεζες», διερωτάται.

Οσον αφορά τη δημόσια νοσοκομειακή Τράπεζα Βλαστοκυττάρων ΟΠ.Α., η προσπάθεια στο «Παπανικολάου» ξεκίνησε το 2003, και τον Ιανουάριο του 2009 εξασφάλισε τον απαραίτητο εξοπλισμό, αξίας 120.000 ευρώ, που δώρισε ο Σύλλογος Φίλων Κοινωνικής Παιδιατρικής και Ιατρικής «Ανοιχτή Αγκαλιά». Με την τεχνογνωσία και τον εξοπλισμό ανά χείρας, πλέον οι υπεύθυνοι της δημόσιας νοσοκομειακής Τράπεζας προσανατολίζονται στην απόκτηση πιστοποίησης από τον αρμόδιο διεθνή οργανισμό NETCORD, εξηγεί στην «Κ» ο αναπληρωτής διευθυντής της Μονάδας Μεταμοσχεύσεων Μυελού των Οστών και υπεύθυνος της Τράπεζας Ομφαλοπλακουντιακών Μοσχευμάτων του νοσοκομείου «Παπανικολάου», κ. Δαμιανός Σωτηρόπουλος. Για να ξεκινήσει όμως η χρονοβόρα αυτή διαδικασία,

απαιτείται η συγκέντρωση τουλάχιστον 400 μοσχευμάτων.

Παρ' ολα αυτά, χωρίς άδεια λειτουργίας, η οποία δεν μπορεί να χορηγηθεί αν δεν ψηφιστεί και τεθεί σε εφαρμογή το συναφές θεσμικό και νομικό πλαίσιο, η δημόσια νοσοκομειακή Τράπεζα Βλαστοκυττάρων ΟΠ.Α. δεν μπορεί να δεχθεί και να διαχειριστεί μοσχεύματα, να προβεί σε μεταμοσχεύσεις ή να προχωρήσει τη διαδικασία της πιστοποίησής της από τον διεθνή οργανισμό. Την ίδια ώρα χάνονται ζωές ελλείψει συμβατών μοσχευμάτων, τα οποία θα μπορούσε να προσφέρει η δημόσια νοσοκομειακή Τράπεζα.

(Πηγή: "Καθημερινή" 24/5/2009)

ΣΧΕΤΙΚΑ ΑΡΘΡΑ:

«Βλαστοκύτταρα», μια μεγάλη απάτη; (Μιχάλης Πιτσιλίδης)

Ομφαλοπλακουντιακά Βλαστικά Κύτταρα: Η βιομηχανία της ΕΛΠΙΔΑΣ (Ιωάννα Σουφλέρη)

Ομφαλικά κύτταρα κάποιος να τα φυλάει... (Ιωάννα Σουφλέρη)

Πόλεμος για τα βλαστοκύτταρα (Μάρθα Καϊτανίδη)

Βλαστοκύτταρα, μύθοι και πραγματικότητα (Andrew Pollack, The New York Times)

«Ηθικά» βλαστοκύτταρα από το δέρμα (Θεοδώρα Τσώλη)